

**МІЖНАРОДНИЙ НАУКОВИЙ ЖУРНАЛ
«ІНТЕРНАУКА»**

**INTERNATIONAL SCIENTIFIC JOURNAL
«INTERNAUKA»**

**МЕЖДУНАРОДНЫЙ НАУЧНЫЙ ЖУРНАЛ
«ИНТЕРНАУКА»**

*Свидетельство
о государственной регистрации
печатного средства массовой информации
КВ № 22444-12344ПР*

Сборник научных трудов

№ 2 (42)

2 том

Киев 2018

ББК 1
УДК 001
М-43

Полное библиографическое описание всех статей Международного научного журнала «Интернаука» представлено в: **Index Copernicus International (ICI);** **НЭБ elibrary.ru;** **Polish Scholarly Bibliography;** **ResearchBib;** **Turkish Education Index;** **Научная периодика Украины.**

Журнал зарегистрирован в международных каталогах научных изданий и наукометрических базах данных: **Index Copernicus International (ICI);** **Ulrichsweb Global Serials Directory;** **Google Scholar;** **НЭБ elibrary.ru;** **Open Academic Journals Index;** **Research-Bib;** **Scientific Indexing Services;** **Turkish Education Index;** **Polish Scholarly Bibliography;** **Electronic Journals Library;** **Staats- und Universitätsbibliothek Hamburg Carl von Ossietzky;** **InfoBase Index;** **International Institute of Organized Research;** **CiteFactor;** **Open J-Gate;** **Cosmos Impact Factor;** **Scholar Steer;** **Eurasian Scientific Journal Index;** **Academic keys;** **Российский импакт-фактор;** **Научная периодика Украины;** **JOURNAL FACTOR;** **Bielefeld Academic Search Engine (BASE);** **The Journals Impact Factor (JIF);** **CrossRef.**

В журнале опубликованы научные статьи по актуальным проблемам современной науки. Материалы публикуются на языке оригинала в авторской редакции. Редакция не всегда разделяет мнения и взгляды авторов. Ответственность за достоверность фактов, имен, географических названий, цитат, цифр и других сведений несут авторы публикаций. При использовании научных идей и материалов этого сборника, ссылки на авторов и издания являются обязательными.

© Авторы статей, 2018
© Международный научный журнал «Интернаука», 2018

Редакция:

Главный редактор: Коваленко Дмитрий Иванович — кандидат экономических наук, доцент (Киев, Украина)
Заместитель главного редактора: Золковер Андрей Александрович — кандидат экономических наук, доцент (Киев, Украина)

Секретарь: Колодич Юлия Игоревна

Редакционная коллегия:

Глава редакционной коллегии: Каминская Татьяна Григорьевна — доктор экономических наук, профессор (Киев, Украина)

Заместитель главы редакционной коллегии: Курило Владимир Иванович — доктор юридических наук, профессор (Киев, Украина)

Заместитель главы редакционной коллегии: Тарасенко Ирина Алексеевна — доктор экономических наук, профессор (Киев, Украина)

Раздел «Экономические науки»:

Член редакционной коллегии: Балажук Иван Федорович — доктор экономических наук, профессор (Ивано-Франковск, Украина)

Член редакционной коллегии: Бардаш Сергей Владимирович — доктор экономических наук, профессор (Киев, Украина)

Член редакционной коллегии: Бондарь Николай Иванович — доктор экономических наук, профессор (Киев, Украина)

Член редакционной коллегии: Вдовенко Наталия Михайловна — доктор экономических наук, профессор (Киев, Украина)

Член редакционной коллегии: Гоблик Владимир Васильевич — доктор экономических наук, кандидат философских наук, доцент, Заслуженный экономист Украины (Мукачево, Украина)

Член редакционной коллегии: Гринько Алла Павловна — доктор экономических наук, профессор (Харьков, Украина)

Член редакционной коллегии: Гуцаленко Любовь Васильевна — доктор экономических наук, профессор (Винница, Украина)

Член редакционной коллегии: Дерий Василий Антонович — доктор экономических наук, профессор (Тернополь, Украина)

Член редакционной коллегии: Денисенко Николай Павлович — доктор экономических наук, профессор, член-корреспондент Международной академии инвестиций и экономики строительства, академик Академии строительства Украины и Украинской технологической академии (Киев, Украина)

Член редакционной коллегии: Дмитренко Ирина Николаевна — доктор экономических наук, профессор (Киев, Украина)

Член редакционной коллегии: Драган Елена Ивановна — доктор экономических наук, профессор (Киев, Украина)

Член редакционной коллегии: Ефименко Надежда Анатольевна — доктор экономических наук, профессор (Черкассы, Украина)

Член редакционной коллегии: Заруцкая Елена Павловна — доктор экономических наук, профессор (Днепр, Украина)

Член редакционной коллегии: Захарин Сергей Владимирович — доктор экономических наук, старший научный сотрудник, профессор (Киев, Украина)

Член редакционной коллегии: Зелиско Инна Михайловна — доктор экономических наук, профессор, академик Академии экономических наук Украины (Киев, Украина)

Член редакционной коллегии: Зось-Киор Николай Валерьевич — доктор экономических наук, профессор (Полтава, Украина)

Член редакционной коллегии: Ильчук Павел Григорьевич — доктор экономических наук, доцент (Львов, Украина)

Член редакционной коллегии: Ключан Вячеслав Васильевич — доктор экономических наук, профессор (Николаев, Украина)

Член редакционной коллегии: Копилюк Оксана Ивановна — доктор экономических наук, профессор (Львов, Украина)

Член редакционной коллегии: Кравченко Ольга Алексеевна — доктор экономических наук, профессор (Киев, Украина)

Член редакционной коллегии: Курило Людмила Изодоровна — доктор экономических наук, профессор (Киев, Украина)

Член редакционной коллегии: Кухленко Олег Васильевич — доктор экономических наук, профессор (Киев, Украина)

Член редакционной коллегии: Лойко Валерия Викторовна — доктор экономических наук, профессор (Киев, Украина)

ЗМІСТ
CONTENTS
СОДЕРЖАНИЕ

ЭКОНОМИЧЕСКИЕ НАУКИ

Богданова Марія Валентинівна ОСНОВНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ РИНКУ АУДИТОРСЬКИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ	7
Боднар Вероніка МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ КОНТРОЛЮ ДІЯЛЬНОСТІ ТУРИСТИЧНИХ ПІДПРИЄМСТВ.....	10
Бойко Світлана Василівна, Вальорко Анастасія Леонідівна МЕТОДИКА ОЦІНКИ ДІЛОВОЇ АКТИВНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА.....	13
Зоріна Олена Іванівна, Мкртичян Олена Миколаївна МАРКЕТИНГОВІ КОМУНІКАЦІЇ В СИСТЕМІ ЗАСОБІВ ПРОСУВАННЯ СОЦІАЛЬНО-КУЛЬТУРНИХ ПРОЕКТІВ	17
Іскренко Ольга Ернестівна ДІАГНОСТУВАННЯ ІННОВАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ УКРАЇНИ.....	21
Лалакуліч Мар'яна Юріївна, Шевчук Оксана Ігорівна, Шевчук Ярослав Васильович ВПРОВАДЖЕННЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВИКОРИСТАННЯ КРИПТОВАЛЮТ В УКРАЇНСЬКІЙ ЕКОНОМІЦІ	26
Лойко Валерія Вікторівна МЕТОДИ ОЦІНКИ РИЗИКІВ ПРИ РЕАЛІЗАЦІЇ ЕКСПОРТНОГО КОНТРОЛЮ В УКРАЇНІ.....	31
Пересада Оксана Володимирівна ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ ВИТРАТ НА ВИРОБНИЦТВО ПРОДУКЦІЇ РОСЛИННИЦТВА	35
Погасій Сергій Олександрович, Шабала Ірина Анастасіївна ПРО РОЛЬ ТРАНСПОРТУ У РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ	39
Приходько Ірина Валеріївна ПІДХОДИ ДО ТРАКТУВАННЯ СУТНОСТІ ПОНЯТТЯ «ЕКО-ІННОВАЦІЇ»	45
Стрельбицька Наталія Євгенівна, Сороківська Роксолана Богданівна СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ МІЖНАРОДНИХ КОРПОРАЦІЙ.....	50
Терещенко Тетяна Євгеніївна, Шутова Дар'я Михайлівна ФОРМУВАННЯ ОПТИМАЛЬНОГО СТРАХОВОГО ПОРТФЕЛЯ СТРАХОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ	57

Лойко Валерія Вікторівна
*доктор економічних наук, доцент,
професор кафедри фінансів та економіки
Київський університет імені Бориса Грінченка*

Лойко Валерия Викторовна
*доктор экономических наук, доцент,
профессор кафедры финансов и экономики
Киевский университет имени Бориса Гринченка*

Loiko Valeria
*Doctor of Economic Sciences, Professor of the
Department of Finance and Economics
Borys Grinchenko University of Kyiv*

МЕТОДИ ОЦІНКИ РИЗИКІВ ПРИ РЕАЛІЗАЦІЇ ЕКСПОРТНОГО КОНТРОЛЮ В УКРАЇНІ

МЕТОДЫ ОЦЕНКИ РИСКОВ ПРИ РЕАЛИЗАЦИИ ЭКСПОРТНОГО КОНТРОЛЯ В УКРАИНЕ

METHODS OF RISK ASSESSMENT FOR IMPROVING EXPORT CONTROL IN UKRAINE

Анотація. У статті наведено результати досліджень щодо аналізу методів оцінки ризиків при реалізації експортного контролю в Україні. Досліджено динаміку витраток зведеного бюджету України за 2007–2016 рр. на оборону та зроблено висновки щодо їх зростання. Розглянуто недоліки та переваги системи експортного контролю України. Виділено зовнішні та внутрішні загрози національній безпеці України, які пов'язані із експортним контролем. Обґрунтовані сутність та особливості використання різних методів оцінки ризиків при реалізації експортного контролю в Україні: статистичних, розрахунково-аналітичних, експертних та методів прогнозування.

Ключові слова: експорт, контроль, експортний контроль, ризик, оцінка, методи.

Аннотация. В статье приведены результаты исследований проведенного анализа методов оценки рисков при реализации экспортного контроля в Украине. Исследована динамика расходов сводного бюджета Украины за 2007–2016 гг. на оборону и сделаны выводы относительно их роста. Рассмотрены недостатки и преимущества системы экспортного контроля Украины. Выделены внешние и внутренние угрозы национальной безопасности Украины, связанные с экспортным контролем. Обоснованы сущность и особенности использования различных методов оценки рисков при реализации экспортного контроля в Украине: статистических, расчетно-аналитических, экспертных и методов прогнозирования.

Ключевые слова: экспорт, контроль, экспортный контроль, риск, оценка, методы.

Summary. The article presents the results of research on the analysis of risk assessment methods in the implementation of export control in Ukraine. The dynamics of expenditures of consolidated budget of Ukraine for 2007–2016 for defense was investigated and conclusions were reached on their growth. The disadvantages and advantages of the export control system of Ukraine are considered. The external and internal threats to the national security of Ukraine that was related to export control are highlighted. The essence and peculiarities of using different methods of risk assessment in the implementation of export control in Ukraine: statistical, analytical, expert and forecasting methods was substantiated.

Key words: export, control, export control, risk, evaluation, methods.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. В умовах посилення глобалізації реалізація процедури експортного контролю сприяє запобіганню розповсюдження зброї масового знищення, що забезпечує підтримку стабільності миру у світі. У багатьох країнах світу запроваджено відповідні правові норми, які передбачають обмеження переміщення (розповсюдження) товарів, послуг, технологій, які мають військове призначення або можуть бути використані у військових цілях. Експортний контроль охоплює також реекспорт товарів та технологій подвійного призначення. У багатьох випадках заборона або обмеження експорту на основі дії правил та процедур експортного контролю має суто економічну мотивацію, тому доцільно проводити дослідження феномену експортного контролю з економічної точки зору.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У економічній науковій літературі обмежена кількість робіт присвячена питанням експортного контролю. У наукових працях українських та зарубіжних вчених розглядаються переважно питання забезпечення безпеки у глобальному вимірі за рахунок нерозповсюдження зброї масового знищення. Провідні вітчизняні вчені, зокрема: В. Бегма, О. Власюк, В. Горбулін, В. Каблов, А. Качинський, В. Мунтіян, П. Неботов, А. Сухоруков, Н. Скляр, А. Шевцов та інші розглядають прикладні аспекти забезпечення зовнішньоекономічної безпеки держави при реалізації експортного

контролю. Загострення глобалізаційних проблем та воєнних загроз потребують проведення наукових досліджень питань змісту експортного контролю як об'єкта економічного дослідження, методів оцінки ризиків при здійсненні процедури експортного контролю. Цим обумовлена актуальність проведення дослідження з даного питання.

Формування цілей статті (постановка завдання). Мета статті — навести результати досліджень щодо аналізу методів оцінки ризиків при реалізації експортного контролю в Україні.

Виклад основного матеріалу дослідження. У багатьох державах світу, у тому числі і в Україні, ухвалено нормативно-правові акти, які регулюють механізм та процедури здійснення експортного контролю, а також створені державні органи, що здійснюють конкретні контрольні та дозвільні процедури у сфері експортного контролю [1]. Товари та технології військового або подвійного призначення, як правило, створені у результаті проведення наукових досліджень за рахунок використання інтелектуальної праці та унікального обладнання багатьох наукових колективів, застосування високих технологій тощо, і, відповідно, ці економічні активи створено за рахунок бюджетних витрат [2; 3]. Тому неконтрольований експорт таких економічних активів може мати вкрай негативні економічні наслідки для країни-експортера. Сучасна продукція військового або подвійного призначення характеризується значним ступенем інноваційності, а тому передчасний експорт

Таблиця 1

Динаміка витратків зведеного бюджету України за 2007–2016 рр. на оборону,
(складено автором за даними [4])

Назва витратків	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	Відхилення 2016 від 2007, %
Оборона — всього, млн грн.	9,4	11,7	9,7	11,3	13,2	14,5	14,8	27,4	45,5	59,36	Зросло у 6,31 рази
У тому числі:	6,6	7,5	7,0	8,5	10,2	11,6	11,9	24,4	40,8	53,40	Зросло у 8,09 рази
– військова оборона											
– цивільна оборона	1,3	2,4	1,1	0,9	0,8	0,6	0,5	0,4	1,1	0,6	- 53,84
– військова допомога зарубіжним країнам	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-
– військова освіта	0,6	0,5	0,5	0,6	0,8	0,9	0,9	0,9	1,6	1,9	Зросло у 3,17 рази
– фундаментальні та прикладні дослідження і розробки у сфері оборони	0,1	0,3	0,1	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-
Інша діяльність у сфері оборони	0,9	1,0	1,0	1,2	1,4	1,4	1,5	1,6	2,0	3,46	Зросло у 3,84 рази
Витатки зведеного бюджету — всього млн грн.	226,1	309,2	307,4	377,8	416,9	492,5	505,8	523,1	643,6	835,8	Зросли у 3,7 разів

такої продукції позбавляє державу-експортера можливості отримання доходів від продажу відповідних патентів та ліцензій.

Динаміка видатків зведеного бюджету України на оборону за 10-річний період 2007–2016 рр. (табл. 1) дозволяє зробити наступні висновки. За аналізом видатків зведеного бюджету України на оборону за 2007–2016 рр. витрати на оборону зросли у 6,31 рази, у тому числі на військову оборону у 8,09 рази, на військову освіту у 3,17 рази, а на цивільну оборону зменшилися на 53,84%. У Законі України «Про Державний бюджет України на 2018 рік» передбачено збільшити видатки на забезпечення національної безпеки і оборони України в обсязі не менше 5 відсотків від валового внутрішнього продукту, при цьому фінансування потреб сектору безпеки і оборони України передбачити в обсязі не менше 165 372,3 млн грн., у тому числі не менше 158 997,3 млн грн. — із загального фонду Державного бюджету України, 6 375,0 млн гривень — із спеціального фонду Державного бюджету України [5, 6].

Україна має президенсько-урядову систему експортного контролю [7]. Сильними сторонами цієї системи є: пряма виконавча вертикаль на чолі з президентом, єдність системи державного управління, гнучкість двоступеневої системи, у якій уряд забезпечує реалізацію експортної політики держави. До слабких сторін вітчизняної системи експортного контролю можна віднести наступні: відсутність дієвого контролю за експортними операціями продукції військового або подвійного призначення; виняткові повноваження президента в питаннях експортного контролю.

В сучасних умовах євроінтеграції України зростає ступінь відкритості економіки, що посилює зовнішні загрози. В умовах збереження національної безпеки та протистояння зовнішнім загрозам

необхідно прагнути отримати максимальну користь від зовнішньоекономічних відносин. Експортним контролем контролюються специфічні групи товарів, які відносяться до джерел загроз техногенного та соціального характеру. В умовах проведення анти-терористичної операції на сході країни та існуючих зовнішніх загроз територіальній цілісності України посилення експортного контролю є важливим чинником забезпечення національної безпеки.

Загрози національній безпеці України, які пов'язані із експортним контролем, можна умовно поділити на зовнішні та внутрішні. До внутрішніх загроз можна віднести наступні: недосконалість українського законодавства у сфері забезпечення національної безпеки держави; криміналізація економіки, зростання долі «тіньового» сектору в економіці; низький рівень заробітної плати працівників та відсутність мотивації до праці; некерований відплив за кордон інтелектуальних та трудових ресурсів; високий рівень корупції у державно-управлінській сфері; недосконалість митної політики. До зовнішніх загроз, пов'язаних із експортним контролем можна віднести наступні: зниження обсягів інвестиційних надходжень до української економіки; залежність української економіки від високотехнологічного імпорту; високий рівень зовнішнього боргу; вплив глобалізаційних процесів на внутрішню економічну ситуацію в Україні.

Кожній реальній або можливій загрозі відповідає певний ступінь ризику. Необхідність кількісної оцінки ризиків значною мірою зумовлена питанням визначення прийняттого рівня безпеки. Кількісний вимір надає можливість порівнювати та визначити найбільш ймовірні та небезпечні ризики та загрози при здійсненні процедури експортного контролю. При кількісному аналізі ризиків, які виникають при реалізації експортного контролю, можна використовувати різні методи оцінювання (табл. 2). Практичне

Таблиця 2

Результати узагальнення існуючих методів оцінки ризиків при реалізації експортного контролю в Україні (складено автором)

Назва методів	Сутність	Особливості використання
Статистичні методи	Кількісне визначення ймовірності настання ризикової ситуації при проведенні експортного контролю, кількісна оцінка ймовірних збитків	Не завжди є достатня кількість статистичних даних для застосування цих методів при виявленні ризикових ситуацій в процесі здійснення експортного контролю.
Розрахунково-аналітичні методи	Кількісне визначення ймовірності настання ризикової ситуації на основі змін чинників, які впливають на ситуацію здійснення експортного контролю	Трудомісткі у використанні, передбачають розгляд всіх можливих змін чинників, які впливають на процедуру здійснення експортного контролю, потребують розробки окремих баз даних та здійснення постійного моніторингу ситуації
Методи прогнозування	Кількісне визначення ймовірності настання ризикової ситуації на основі застосування різних методів	Не завжди можна отримати достатню кількість даних для застосування різних методів прогнозування.
Метод експертної оцінки	Якісне визначення ймовірності настання ризикової ситуації на основі узагальнення інформації, яка отримана від експертів	Не завжди є можливість своєчасно отримати потрібну інформацію від експертів, як і знайти самих експертів, які б мали достатньо досвіду як із проведення процедур експортного контролю, так і з оцінки ризиків

використання методів оцінки ризиків при здійсненні процедури експортного контролю залежить від мети дослідження та наявності кількісних статистичних даних. Статистичні та розрахунково-аналітичні методи оцінки ризиків при реалізації експортного контролю в Україні є найбільш трудомісткими у використанні та потребують наявності певного масиву даних, але результати оцінки ризиків за цими методами є більш точними у кількісному вимірі.

Експертні методи доцільно застосовувати у випадках, коли є достатня кількість експертів. Методи прогнозування потребують достатньої кількості даних для їх обґрунтованого застосування.

Висновки. При визначенні доцільності розробки заходів щодо усунення або запобігання тим чи інших загрозам необхідно враховувати те, що при проведенні операцій експортного контролю може виникати ймовірність отримання економічних втрат як для окремої країни так і для суспільства в цілому.

Це пов'язано із специфікою міжнародної торгівлі «чутливими» товарами, яка повинна враховувати як економічні інтереси так і інтереси національної безпеки. Ці два показники покладені в основу прийняття рішень у системі державного експортного контролю. При здійсненні операцій експортного контролю показник національної безпеки включає в себе як суто національні інтереси, так і інтереси міжнародної безпеки. Враховуючи це потрібно зважати, що здійснення експортної операції «чутливих» товарів може збільшити показник економічної ефективності експорту окремої країни але погіршити рівень міжнародної безпеки. Таке відношення відображає сутність конфлікту економічних інтересів та інтересів забезпечення міжнародної безпеки. Саме тому під час здійснення заходів експортного контролю постійно вирішується задача усунення протиріч між метою економічного розвитку та цілями національної та міжнародної безпеки.

Література

1. Закон України «Про державний контроль за міжнародними передачами товарів військового призначення та подвійного використання» [Електронний ресурс]. — Доступний з: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/549-15>.
2. Неботов П. Г. Організаційно-економічний механізм експортного контролю: теоретико-методологічний аспект / П. Г. Неботов // Економічний вісник університету. — 2017. — Випуск 32/1. — С. 72–81.
3. Неботов П. Експортний контроль продукції подвійного використання: проблеми й механізми ефективної реалізації в Україні / П. Неботов // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Економічні науки». — 2016. — Вип. 17. — Ч. 3. — С. 33–36.
4. Бюджет України 2016. Статистичний збірник. — К.: Міністерство фінансів України. — 315 с.
5. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 13 вересня 2017 року «Про пропозиції до проекту Закону України «Про Державний бюджет України на 2018 рік» по статтях, пов'язаних із забезпеченням національної безпеки і оборони України»: Указ Президента України № 278/2017. — [Електронний ресурс]. — Доступний з: zakon.rada.gov.ua
6. Про Державний бюджет України на 2018 рік: Закон України. — [Електронний ресурс]. — Доступний з: zakon.rada.gov.ua/go/2246-19.
7. Експортний контроль [Електронний ресурс]. — Доступний з: <http://www.ukr.vipreshbnik.ru/entsiklopediya/51-e/3409-eksportnij-kontrol.html>